

บทที่ 5

การพัฒนาศักยภาพด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

การวิจัยเรื่อง แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งของด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ต่อการแบ่งปันและการปรับตัว ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน อันจะนำไปสู่การเสนอแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน โดยเริ่มจากการนำแผนไปสู่การดำเนินงานการประเมินผล และข้อเสนอแนะในการสร้างแผนเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนมีรายละเอียดดังนี้

5.1 กระบวนการกำหนดกลยุทธ์แผนเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

กระบวนการกำหนดกลยุทธ์แผนเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน
- (2) ระบุประเด็นที่จะนำไปสู่การวางกลยุทธ์ เป็นการประมวล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือ การทำ SWOT matrix เพื่อพิจารณา ปัญหา ช่องว่าง และประเด็น ที่ควรจะกำหนดกลยุทธ์ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก
- (3) การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการจัดทำข้อเสนอในรูปแบบของทางเลือกต่าง ๆ ที่ควรจะดำเนินงาน ทั้งในส่วนของการประจำและงานโครงการ การศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ การจัดสรรทรัพยากร และการจัดทำเอกสารแผน
- (4) วิธีการพัฒนาศักยภาพด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน
- (5) การประเมินผลการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เป็นขั้นตอนท้ายสุดที่มีความสำคัญ เพราะในการประเมินผลจะนำข้อมูลไปใช้สำหรับการปรับกลยุทธ์และแผนต่อไป

5.1.1 การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในขององค์กร โดยปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน ประกอบด้วย จุดแข็งและจุดอ่อน ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงาน ประกอบด้วย โอกาสและอุปสรรค มีรายละเอียดดังตารางที่ 5.1 – 5.2

ตารางที่ 5.1 การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานเรียงตามลำดับน้ำหนักความสำคัญ

ลำดับ	ปัจจัยภายใน	ประเภท ปัจจัยภายใน	น้ำหนัก ความสำคัญ (%)	S.D.
1	ขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน	จุดอ่อน	20.00	0.00
2	ขาดความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน	จุดอ่อน	18.00	0.32
3	จัดทำแผนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนด้านอาเซียน	จุดแข็ง	16.00	0.42
4	รับวัฒนธรรมต่างชาติมากเกินไป	จุดอ่อน	14.00	0.48
5	ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ในชุมชน	จุดแข็ง	12.00	0.52
6	ปัญหาอาชญากรรม/ยาเสพติด	จุดอ่อน	10.00	0.53
7	ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก	จุดแข็ง	6.00	0.48
8	ขาดงบประมาณสนับสนุน	จุดอ่อน	4.00	0.42
9	สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	จุดแข็ง	0.00	0.00
10	ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้	จุดอ่อน	0.00	0.00
รวม			100.00	-

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.1 แสดงภาพรวมการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน เป็นการเรียงลำดับความสำคัญจากการให้น้ำหนักคะแนนจะเห็นว่า ปัจจัยภายในที่มีลำดับความสำคัญมากที่สุดคือ 1) ขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน(20.00%) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.00รองลงมา คือ 2)ขาดความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน

(18.00%, S.D. = 0.32) 3)จัดทำแผนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนด้านอาเซียน(16.00%, S.D. = 0.42) 4)รับวัฒนธรรมต่างชาติมามากเกินไป(14.00%, S.D. = 0.48) 5)ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ในชุมชน(12.00%, S.D. = 0.52) 6)ปัญหาอาชญากรรม/ยาเสพติด(10.00%, S.D. = 0.53) 7)ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก(6.00%, S.D. = 0.48)และ 8)ขาดงบประมาณสนับสนุน(4.00%, S.D. = 0.42)

ตารางที่ 5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเรียงตามลำดับน้ำหนักความสำคัญ

ลำดับ	ปัจจัยภายนอก	ประเภท ปัจจัยภายนอก	น้ำหนัก ความสำคัญ (%)	SD
1	ขาดการอนุรักษ์และการสืบทอด	อุปสรรค	20.00	0.00
2	อบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรม	โอกาส	16.00	0.42
3	ประสานความร่วมมือระหว่าง ประชาชนและผู้นำในท้องถิ่น	โอกาส	16.00	0.42
4	การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและ วัฒนธรรม	อุปสรรค	14.00	0.48
5	ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	โอกาส	12.00	0.52
6	จัดทำแผนและโครงการพัฒนา ด้านวัฒนธรรม	โอกาส	10.00	0.53
7	ประชาชนขาดความรู้ด้านภาษา/ อาเซียน	อุปสรรค	6.00	0.48
8	ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรม ให้แก่เด็กและเยาวชน	อุปสรรค	4.00	0.42

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.1 การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเรียงตามลำดับน้ำหนัก
ความสำคัญ (ต่อ)

ลำดับ	ปัจจัยภายใน	ประเภท	น้ำหนัก	S.D.
		ปัจจัยภายใน	ความสำคัญ (%)	
9	ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ	อุปสรรค	2.00	0.32
10	ประชาชนขาดความสนใจ/ขาดการมีส่วนร่วม	อุปสรรค	0.00	0.00
รวม			100.00	-

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.2 แสดงภาพรวมการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงาน เป็นการเรียงลำดับความสำคัญจากการให้น้ำหนักคะแนนจะเห็นว่า ปัจจัยภายนอกที่มีลำดับความสำคัญมากที่สุดคือ 1)ขาดการอนุรักษ์และการสืบทอด(20.00%) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.00รองลงมา คือ 2)อบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรม(16.00%, S.D. = 0.42) 3)ประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนและผู้นำในท้องถิ่น(16.00%, S.D. = 0.42) 4)การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม (14.00%,S.D. = 0.48) 5)ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (12.00%, S.D. = 0.52) 6)จัดทำแผนและโครงการพัฒนาด้านวัฒนธรรม (10.00%, S.D. = 0.53) 7) ประชาชนขาดความรู้ด้านภาษา/อาเซียน (6.00%, S.D. = 0.48) 8)ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน(4.00%, S.D. = 0.42) และ 9)ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ(2.00%, S.D. = 0.32)

5.1.2 ระบุประเด็นที่จะนำไปสู่การวางกลยุทธ์ (identifying the facing the strategic issue organization)

เป็นการประมวล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือ การทำ SWOT matrix เพื่อพิจารณา ปัญหา ช่องว่าง และประเด็น ที่ควรที่จะกำหนดกลยุทธ์ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก

การนำผลจากการวิเคราะห์สถานการณ์หน่วยงานที่ได้ให้น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยภายในมากำหนดกลยุทธ์นั้น ชุมชนได้พิจารณาจากปัจจัยภายในที่มีน้ำหนักความสำคัญมากเป็นลำดับต้น ๆ เพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นปัจจัยเด่นที่ชุมชนเห็นถึงความสำคัญสามารถนำไปพัฒนาเป็นกลยุทธ์ได้ โดยรายละเอียดปัจจัยภายในด้านจุดแข็งที่ชุมชนพิจารณาเลือกคือ จัดทำแผนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนด้านอาเซียนและด้านจุดอ่อน คือ ขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนส่วนปัจจัยภายนอกที่จะนำมากำหนดกลยุทธ์นั้น ด้านโอกาสชุมชนได้พิจารณาเลือก คือ อบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรมและด้านอุปสรรค คือ ขาดการอนุรักษ์และการสืบทอดสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ทั้ง 4 ประเภท ต่อไป

5.1.3 การกำหนดกลยุทธ์ (formulating strategies and plans to manage the issue)

การกำหนดกลยุทธ์เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สถานการณ์หน่วยงานที่ได้ให้น้ำหนักความสำคัญในแต่ละปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมากำหนดตำแหน่งขององค์กรและกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงสอดคล้องกัน โดยตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานจะถูกกำหนดไว้ในมิติหรือควอดแดรนต์ (quadrant) ต่าง ๆ 4 ควอดแดรนต์ ประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์พลิกฟื้น 2) กลยุทธ์ตัดทอน 3) กลยุทธ์เชิงรุก และ 4) กลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.3 การกำหนดกลยุทธ์พลิกฟื้นด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

จาก O และ W ในลักษณะการใช้โอกาสจากภายนอกมาปิดจุดอ่อนภายใน		
ปัจจัยภายนอก/ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง = S	จุดอ่อน = W
	-	W1 = ขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน
โอกาส = O O1 = อบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรม	-	O1W1 = อบท. อบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรมโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรม
อุปสรรค = T	-	-

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.3 แสดงกลยุทธ์พลิกฟื้น (turn around strategies) คือ สถานการณ์ที่หน่วยงานมีปัจจัยภายในภายในค้อยแต่ปัจจัยภายนอกเอื้อ โดยสร้างกลยุทธ์จาก O (opportunity) และ W (weakness) ในลักษณะการใช้โอกาสจากภายนอกมาปิดจุดอ่อนภายใน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้ใช้กลยุทธ์พลิกฟื้น คือ อปท. อบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรมโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรม

ตารางที่ 5.4 การกำหนดกลยุทธ์ตัดทอนด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

จาก T และ W ในลักษณะการหลบหลีกอุปสรรคและปิดจุดอ่อนภายใน		
ปัจจัยภายนอก/ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง = S -	จุดอ่อน = W W1 = ขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน
โอกาส = O	-	-
อุปสรรค = T T1 = ขาดการอนุรักษ์และการสืบทอด	-	T1W1 = อปท. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และการสืบทอดภูมิปัญญาในชุมชน โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.4 แสดงกลยุทธ์ตัดทอน (retrenchment strategies) คือ สถานการณ์ที่หน่วยงานมีปัจจัยภายนอกจุดและปัจจัยภายในค้อย โดยสร้างกลยุทธ์จาก T (threat) และ W (weakness) ในลักษณะการหลบหลีกอุปสรรคและปิดจุดอ่อนภายใน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้ใช้กลยุทธ์ตัดทอน คือ อปท. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และการสืบทอดภูมิปัญญาในชุมชน โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์

ตารางที่ 5.5 การกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

จาก O และ S ในลักษณะการใช้โอกาสจากภายนอกมาประสานกับจุดแข็งภายใน		
ปัจจัยภายนอก/ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง = S S1 = จัดทำแผนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนด้านอาเซียน	จุดอ่อน = W -
โอกาส = O O1 = อบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรม	O1S1 = อปท. จัดทำพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนด้านอาเซียน โดยการอบรมอบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรม	-
อุปสรรค = T	-	-

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.5 แสดงกลยุทธ์เชิงรุก (aggressive strategies) คือ สภาวการณ์ที่หน่วยงานมีปัจจัยภายนอกเอื้อและปัจจัยภายในเด่น โดยสร้างกลยุทธ์จาก O (opportunity) และ S (strength) ในลักษณะการใช้โอกาสจากภายนอกประสานกับจุดแข็งภายใน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้ใช้กลยุทธ์เชิงรุก คือ อปท. จัดทำพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนด้านอาเซียน โดยการอบรมอบรมให้ความรู้ในด้านวัฒนธรรม

ตารางที่ 5.6 การกำหนดกลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัด
เชียงใหม่

จาก T และ S ในลักษณะการหลบหลีกอุปสรรคและใช้จุดแข็งภายใน		
ปัจจัยภายนอก/ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง = S S1 = จัดทำแผนพัฒนาสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนด้าน อาเซียน	จุดอ่อน = W -
โอกาส = O	-	-
อุปสรรค = T T1 = ขาดการอนุรักษ์และการ สืบทอด	T1S1=อปท. จัดทำแผนพัฒนา สังคมและวัฒนธรรมของ ชุมชนด้านอาเซียน โดย ส่งเสริมการอนุรักษ์และการ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	-

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.6 แสดงกลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ (stability strategies) คือ สถานการณ์ที่
หน่วยงานมีปัจจัยภายในดี แต่มีปัจจัยภายนอกไม่เอื้ออำนวย โดยสร้างกลยุทธ์จาก T (threat) และ
S (strength) ในลักษณะการหลบหลีกอุปสรรคและใช้จุดแข็งภายใน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้ใช้
กลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ คือ อปท. จัดทำแผนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนด้าน
อาเซียน โดยส่งเสริมการอนุรักษ์และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง ได้เลือกกลยุทธ์ตัดทอน (retrenchment strategies)
คือ อปท. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และการสืบทอดภูมิปัญญาในชุมชน โดยให้
ประชาชนเป็นตัวกลางในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ ดังนั้นตำบลท่าวังพร้าวจึงได้
จัดสร้างโครงการเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ตัดทอน (retrenchment strategies) ดังรายละเอียดในหัวข้อ

5.2 วิธีการจัดทำโครงการเพื่อตอบสนองกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน

1) การให้ความรู้ (Catching) เป็นการให้ความรู้ในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่มีรายละเอียดดังนี้

1.1) การสร้างเพจประชาสัมพันธ์ (Facebook)

1) ขั้นตอนที่ 1 สร้างเพจประชาสัมพันธ์บนเฟซบุ๊กมีทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่

- (1) ธุรกิจหรือสถานที่ท้องถิ่น
- (2) บริษัท องค์กร หรือสถาบัน
- (3) แบนด์หรือผลิตภัณฑ์
- (4) ศิลปิน วง หรือบุคคลสาธารณะ
- (5) บ้านเกิด
- (6) สาเหตุหรือชุมชน

2) ขั้นตอนที่ 2 ใส่รายละเอียดแบ่งออกเป็น

- (1) ประเภทกิจกรรม
- (2) ชื่อกิจกรรม
- (3) ที่อยู่
- (4) เบอร์โทรศัพท์เพื่อการติดต่อกลับ
- (5) รูปประจำตัว
- (6) การเพิ่มลงในรายการโปรด

3) ขั้นตอนที่ 3 การเข้าถึงผู้คนมากขึ้น คือ เป็นการโปรโมทหน้าเพจให้มีคนพบเห็นมากขึ้น ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่าย

4) ขั้นตอนที่ 4 เพจประชาสัมพันธ์ออนไลน์จะถูกสร้างขึ้น สามารถใช้งาน และประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างเพจในการประชาสัมพันธ์

2) เสวนาแลกเปลี่ยนความรู้วัฒนธรรมไทเงินระหว่างชุมชนไทเงินในจังหวัดเชียงใหม่ และไทเงินในอาเซียนในประเด็น “ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทเงินกับการเข้าสู่อาเซียน” โดย นายสุชาครีย์ ศรีรัตน์

2.1) โครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทเงิน

ไทเงินเป็นชนเผ่าที่อพยพมาจากเชียงตุงมาอยู่ในเชียงใหม่หรือล้านนา ซึ่งปัจจุบันเริ่มเข้าสู่อาเซียน ซึ่งมีพี่น้อง ชุมชน ผู้คนต่าง ๆ จากประเทศอาเซียนเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแบบการทำบุญ ซึ่งในภาคเหนือหรือล้านนาก็จะให้ความสนใจในการทำบุญมาก ดังนั้น ชุมชนควรมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทำวังพร้าวเพราะร้อยละ 80 ของคนในชุมชนเป็นชาวไทเงิน จะมีศิลปวัฒนธรรมของไทเงินที่เป็นเอกลักษณ์

2.2) อัตลักษณ์ของไทเงิน

ไทเงินเป็นชนเผ่าที่มีอยู่มานาน ซึ่งอัตลักษณ์ที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน คือ ภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ มีความคล้ายใกล้เคียงกับภาษาของและไทลื้อ แต่จะมีสำเนียงและการคำลงท้ายที่ต่างกันอยู่ แต่ปัจจุบันคนไทเงินประมาณร้อยละ 10 ไม่ค่อยพูดภาษาไทเงินได้ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นต้น

บ้านเก่าทรงไทเงินเป็นต้นแบบบ้านทรงไทเงินนั้นมาจากเมืองเชียงตุง โดยชาวไทเงินที่อพยพมาจากเมืองเชียงตุงในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณปีพุทธศักราช 2480 ซึ่งมีอายุเก่าแก่ที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน

การแต่งกายของคนไทเงินในสมัยก่อน จะแต่งกายโดยใส่เสื้อขาว คอกลม แขนเสื้อยาวถึงข้อศอก และมีการโพกหัว เวลาที่อยู่บ้านจะนุ่งผ้าซิ่น จะไม่ใส่เสื้อ แต่ยุคสมัยเปลี่ยนไป ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่นิยมแบบสมัยใหม่จึงไม่ค่อยมีคนไทเงินแต่งกายแบบสมัยก่อน ในปัจจุบันความเป็นไทเงินเริ่มหายไป เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง ได้แก่

- (1) การเลี้ยงดู การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ใช้ภาษากลางแทนการพูดภาษาไทเงิน
- (2) การศึกษา ในปัจจุบันผู้ปกครองส่งลูกหลานไปเรียนในเมือง ทำให้เด็กติดการพูดภาษากลางแทนการพูดภาษาไทเงิน
- (3) ด้านเศรษฐกิจ พ่อแม่ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูกหลานจึงจำเป็นต้องนำไปฝากเลี้ยง ซึ่งทำให้เด็กติดภาษากลางแทนการพูดภาษาไทเงิน
- (4) ทางสังคม ในอดีตชาวไทเงินจะอยู่รวมกันเป็นสังคมและครอบครัวใหญ่ แต่ปัจจุบันได้แยกกันอยู่เป็นสังคมเล็ก ๆ หรือเป็นครอบครัวเดี่ยว ไม่ได้อยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ทำให้การสื่อสารภาษาไทเงินลดลง

2.3) ความพร้อมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยจีน

สถานที่ท่องเที่ยวของชนชาวไทยจีนมีอยู่หลายสถานที่และแต่ละสถานที่นั้นมีจุดเด่นหลายอย่างที่นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมได้ ได้แก่

- (1) บ้านทรงไทจีน เป็นทรงบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตามแบบของชนชาวไทยจีน มีอายุเก่าแก่มากกว่า 50 ปี บ้านทรงไทจีนเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดี
- (2) พิพิธภัณฑสถานของชนเผ่าไทจีน จะเป็นสถานที่แสดงความเป็นมาของชนชาวไทยจีน อีกทั้งยังมีเครื่องมือการทำมาหากินของชนไทจีนในอดีต เครื่องใช้ในครัวเรือนและเครื่องแต่งกาย เป็นต้น
- (3) ชัน โดกและการทอผ้า ชนชาวไทยจีนนั้นมีวิธีการทำชัน โดกและการทอผ้าที่เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาช้านานแต่ในปัจจุบันนี้ผู้ที่มีความชำนาญในการทำชัน โดกและการทอผ้านั้นมีจำนวนที่ลดลง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุและไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญา
- (4) โฮมสเตย์ ชุมชนชาวไทยจีนในท่าวังพร้าวมีการเปิดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์นักท่องเที่ยวสามารถพัก สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยจีนได้แต่ก็ยังมีอุปสรรคอยู่คือ ปกติแล้วชาวไทยจีนชอบอยู่แบบส่วนตัว เรียบง่าย ไม่ชอบให้ผู้อื่นมารบกวน หรือมาวุ่นวายในชีวิต

ในด้านองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าวจะมีบทบาทและความพร้อมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาวไทยจีน ซึ่งตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าวนั้นมีการพัฒนาหมู่บ้าน ท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ โดยท้องถิ่นนั้นจะร่วมมือกับชุมชนสนับสนุนงบประมาณในโครงการต่างๆ เช่น การทำโฮมสเตย์ โครงการทอผ้าและพิพิธภัณฑสถานในส่วนของท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญมากในการพัฒนา ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาวไทยจีน

2.4) การดำเนินงาน การผลักดันและการร่วมมือของคนในชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนชาวไทยจีน

ใน พ.ศ. 2532 คุณวีระชาติ ภาจกรทิพย์ ประธานชมรมไทจีนบ้านป่าป้าง ซึ่งเป็นชาวไทยจีนที่สนใจในวัฒนธรรม ประเพณี ของชนชาวไทยจีน ได้เดินทางไปเชียงใหม่ ประเทศพม่า เพื่อศึกษาความเป็นมาของชาวไทยจีน วัฒนธรรมชาวไทยจีน ภูมิปัญญาของชาวไทยจีน และนำ

กลับมาเผยแพร่ให้ชาวไทจีนในเชียงใหม่ทำให้ชาวไทจีนเกิดความสนใจความเป็นชาวไทจีน วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ปัจจุบันนี้ จึงมีการจัดตั้งชมรมชมรมชาวไทจีนบ้านป่าป้อองและมีการเผยแพร่ อนุรักษ์ ทั้งวัดแบบไทจีน บ้านทรงไทจีน พิพิธภัณฑสถานและของเก่าชาวไทจีนให้นักท่องเที่ยว ผู้ที่สนใจได้ศึกษาค้นคว้า อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการรวมเผ่าชาติพันธุ์ใหญ่ เช่น เผ่าไทจีนไทลื้อไทยวน เป็นต้น ซึ่งมีประมาณ 10 หมู่บ้าน มี 1,000 คน เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรม

2.5) การอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนชาวไทจีน

ชาวไทจีนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเชียงตุง ประเทศพม่าที่มาอยู่ในเมืองเชียงใหม่ ชาวไทจีนนั้นมีภาษาเป็นเอกลักษณ์ แต่ปัจจุบันนี้เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและวัฒนธรรม นับว่าเป็นเมืองที่เจริญมากที่สุดในภาคเหนือ ซึ่งแตกต่างจากเมืองเชียงตุง ถึงแม้จะอยู่ในการปกครองของพม่าแต่ชาวไทจีนในเมืองเชียงใหม่ส่วนใหญ่พูดภาษาไทยมากขึ้น ทำให้ผู้คนที่ใช้ภาษาไทจีนนั้นมีจำนวนน้อยลง ดังนั้นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทจีนนั้นควรเริ่มจากการใช้ภาษาไทจีนเป็นอันดับแรก โดยใช้ภาษาไทจีนในการสื่อสารมากขึ้น การศึกษาภาษาไทจีนยังมีอิสระในการรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทจีน โดยเชียงตุงนั้นจะมีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ 6 เผ่าพันธุ์ใหญ่ ๆ มีการอยู่ร่วมกัน มีโบราณสถานและวัดแบบโบราณ อาหาร การกิน ความเป็นอยู่ที่ยังคงวัฒนธรรมไทจีนแบบเดิมไว้ต่างจากการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมโดยอยู่ร่วมกับอนุรักษ์การใช้ชีวิตแบบไทจีน รักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันงดงามให้คงอยู่กับชาวไทจีน มีการตั้งศูนย์วัฒนธรรมไว้ให้อนุชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาโดยมีชื่อว่า “ศูนย์วัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทวัดท่าวังพร้าว” ซึ่งจะมีทั้ง ไทจีน ไทลื้อ และไทล้านนา

2.6) วิธีการนำอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชนชาวไทจีนมาเป็นจุดเด่นของชุมชนชาวไทจีนท่าวังพร้าว

ตัวกำหนดตัวตนหรืออัตลักษณ์ของกลุ่มคน คือ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จะเป็นตัวกำหนดว่ากลุ่มคนเป็นอย่างไร เศรษฐกิจ คือ ผลิต บริโภค และทรัพยากร จะเป็นตัวกำหนดตัวตนของกลุ่มคน ในปัจจุบันวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวไทจีนนั้นมีการเปลี่ยนไปมาก ตัวกำหนดนั้นคือ เศรษฐกิจ ในอดีตนั้น ชาวไทจีนจะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ทำไร่ ทำนา แต่ในปัจจุบันเมื่อเศรษฐกิจเปลี่ยนทำให้สภาพสังคมเปลี่ยน จากครอบครัวใหญ่กลายเป็น

ครอบครัวที่เล็กลง ลูกหลานชาวไทยเงินมีโอกาสที่จะเรียนมากขึ้นทำให้ภาษาไทเงินนั้นเริ่มหายไป เพราะใช้ภาษากลางมากขึ้น แนวทางการแก้ไขนั้นต้องย้อนกลับมาดูที่เศรษฐกิจของชุมชน ในปัจจุบันนี้ชุมชน ชาวไทเงินมีการท่องเที่ยวมาช่วยในเรื่องเศรษฐกิจให้ดีขึ้น แต่การท่องเที่ยวคือ ธุรกิจประเภทหนึ่งที่ต้องมีเสน่ห์ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว ดังนั้นควรมีการเติมเสน่ห์ความมีชีวิตลงไปในเรื่องที่ชาวไทเงินมีอยู่แล้ว เช่น พิพิธภัณฑที่ชุมชนมีอยู่แล้วสามารถเปลี่ยนจากของเก่ามาเป็นของที่ร่วมสมัย การเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวได้มีกิจกรรมร่วม

ปัจจุบันสถานที่ต่างๆได้เปิดโอกาส ซึ่งมีทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำการท่องเที่ยว ผู้นำศาสนา เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน แผนจังหวัดหรือกลุ่ม OSM มีการรองรับ เพราะฉะนั้นชุมชนชาวไทเงินต้องสร้างจิตสำนึกร่วมกัน คือ 1.ต้องร่วมกันอนุรักษ์สมบัติสาธารณะ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการจัดทำแผนผังชุมชนเพื่อแยกสมบัติสาธารณะ 2. จัดลำดับความสำคัญที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยว สร้างแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งจุดดึงดูดของชาวไทเงินคือความเป็นไทเงิน 3.เครื่องเงิน การยกระดับเครื่องเงินให้โดยการให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาเรียนรู้ได้เรียนรู้วิธีการทำเครื่องเงินและที่สำคัญที่สุดคือการยกระดับเครื่องเงินให้เป็นสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันที่ร่วมสมัย การผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลิตสินค้าที่ทันสมัยและท้ายสุดชุมชนชาวไทเงินต้องร่วมมือกันเป็นศูนย์กลางการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

อัตลักษณ์หรือจุดเด่นที่จะมาเป็นจุดหมายจะต้องมีการสร้างกิจกรรมขึ้นมา เช่น การทำบ้านท่องเที่ยว การดูพิพิธภัณฑที่มีผู้คนสนใจไม่ก็ราย ซึ่งต้องแก้ไขด้วยว่านักท่องเที่ยวอาจจะอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่น่าสนใจและต้องมีกิจกรรมที่น่าสนใจอยู่ตลอด เช่น เมืองเชียงใหม่ที่มีประเพณีใส่ขันดอกบูชาเสาหลักเมืองอินทขิลที่มีมายาวนาน ถือว่าเป็นกิจกรรมของเชียงใหม่ เพราะฉะนั้นในบ้านต้นแห่น้อยควรมีกิจกรรมหลัก ประเพณี เทศกาล งานบุญที่เป็นเอกลักษณ์มาประชาสัมพันธ์ เป็นการทำให้เว็บไซต์เพื่อเผยแพร่และเป็นที่ยู่อักบ้านต้นแห่น้อยมากขึ้น

การท่องเที่ยวควรมีความสมดุลอยู่ 2 ด้านคือ ด้านนักท่องเที่ยว และด้านชุมชนคนไทเงิน ต้องให้ความสำคัญสองด้านเท่ากัน นักท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายของชุมชนไทเงินเป็นคนกลุ่มไหน มีความชอบลักษณะการท่องเที่ยวแบบใด และความพึงพอใจความคุ้มค่าที่จะมา

ท่องเที่ยวโดยความร่วมมือหลายฝ่ายทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล สถานศึกษา นักวิชาการ เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว ต้องมีความอดทนและศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ที่สนใจในการท่องเที่ยวของชาวไทจีน

2.7) แนวทาง และวิธีการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทจีน

ด้านการท่องเที่ยววัฒนธรรมที่จะทำให้ประสบความสำเร็จนั้นควรจะมี ความร่วมมือสามัคคีกัน ปรีกษาหาหรือซึ่งกันและกัน ด้านคมนาคมควรมีการเชื่อมโยงกัน เช่น มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว การเดินทางควรมีรถรับ – ส่ง ในการนำเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ มีความร่วมมือกันระหว่างหมู่บ้านชาวไทจีนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับชุมชน ในการเผยแพร่ วัฒนธรรมควรมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน มีจุดขายที่แตกต่างกัน เพื่อป้องกันการแข่งขัน การคัดราคามีบทบาทหน้าที่ตามความชำนาญของแต่ละหมู่บ้าน ทุกชุมชนไม่จำเป็นต้องเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว แต่สามารถเป็นหมู่บ้านสนับสนุนการท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ เดิมเรื่องราวที่มีคุณค่าประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว รวบรวมจุดเด่นของชุมชนทั้งหมดแล้วจับจุดเด่นของ กิจกรรมในเรื่องนั้น ที่สามารถลงมือปฏิบัติได้เลย เช่น อาหารที่มีลักษณะเฉพาะ ภาษา เมืองโบราณ และลงมือปฏิบัติและประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ให้แก่นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การนำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถลงมือปฏิบัติร่วมกับชุมชนได้ด้วย เช่น การทำเครื่องเงิน การทอผ้า มีการผนวกกันเมื่อมีการชุมนุมไทจีน โดยมีการจัดแสดง เช่น เครื่องเงิน การทอผ้า การละเล่นไทจีน การประชาสัมพันธ์ที่จังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรม ต่างๆในแต่ละเดือน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้มาเที่ยวชม

ในด้านการชุมชนชาวไทจีนที่ปัจจุบันนี้ภาษาไทจีนที่ใช้นั้นคนรุ่นใหม่ใช้ภาษาไทจีน น้อยลงนั้น ควรให้ความสำคัญแก่การใช้ภาษาเพื่ออนุรักษ์ความเป็นชาวไทจีนไว้ ด้านสังคมที่จะ สืบทอดความเป็นไทจีนต่อไป มีการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เช่น การสื่อสาร การสร้างกิจกรรมที่ น่าสนใจ การแข่งขันการสื่อสารภาษาไทจีน เป็นต้น

เอกลักษณ์ของชาวไทจีนนั้นมีหลายประการ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การแต่งกาย อาหาร รูปแบบบ้านของไทจีน ขนบธรรมเนียมประเพณี การมีบุคลากรที่เป็นผู้นำที่เป็นผู้อาวุโส ของชาวไทจีน มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ชาวไทจีนมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่สูง

ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณีชาวไทเงิน ซึ่งมีความหลากหลายเรื่องราวตำนานเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ดังนั้น การรวมตัว การสื่อสาร การสร้างสื่อข้อมูล การสร้างแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะอนุรักษ์ความเป็นวัฒนธรรมของชาวไทเงิน

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเสวนาโดยมีตัวแทนจากชุมชน สภาวัฒนธรรมอำเภอสันป่าตอง ผู้แทนจากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ใหญ่บ้านจากชุมชนท่องเที่ยวบ้านไร่ก่องจิง ตำบลหนองควาย อ.หางดง ผู้แทนจากสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอสันป่าตอง สามารถสรุปแนวทางการขับเคลื่อนการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทเงินเพื่อเชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียนได้ ดังต่อไปนี้

(1) การจะดึงดูดให้มีการอนุรักษ์และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทเงินได้ทางชุมชนทำวังพร้าวควรใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวนำเพราะทางชุมชนมีทุนทางสังคมคือวัฒนธรรมเป็นของตนเองที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของไทเงินมาเป็นจุดขาย

(2) ชุมชนทำวังพร้าวควรมีการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับชุมชนใกล้เคียงโดยทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับอำเภอสันป่าตอง เช่น การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับชุมชนบ้านไร่ก่องจิงที่เป็นชุมชนใกล้เคียงซึ่งได้ทำการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว จีนตอนใต้แล้ว โดยมีนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านได้เข้ามาเยี่ยมชมและแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมกับคนในชุมชนแล้ว

(3) การจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยการจัดกิจกรรมเที่ยวชมวัฒนธรรมไทเงินบ้านต้นแหนน้อย การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทเงินผ่านทางเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาแห่งจังหวัดเชียงใหม่

3) การฝึกอบรม (Training) ให้แก่ผู้นำชุมชน และประชาชนในตำบลทำวังพร้าวอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

3.1) การศึกษาดูงานการผลิตรายการโทรทัศน์และอบรมการผลิตสื่อรายการโทรทัศน์ พร้อมเขียนบทรายการโทรทัศน์เพื่อผลิตสื่อในการดำเนินงานโครงการอาเซียน ในวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2560 เวลา 7.30 น. – 16.00 น.

(1) ร่วมชมรายการเมืองเหนือ ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์

(2) ศึกษาดูงานการผลิตรายการโทรทัศน์ ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์

(3) อบรมการผลิตสื่อรายการโทรทัศน์ โดยนักสื่อสารมวลชนชำนาญการและหัวหน้าฝ่ายรายการโทรทัศน์ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์

(4) เขียนบทรายการโทรทัศน์ โดยทีมงานจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์

(5) นำเสนอบทรายการโทรทัศน์และผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์งานการฝึกอบรมการผลิตสื่อรายการโทรทัศน์โดยสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์

4) การประชุมการประชุมเชิงปฏิบัติการสรุปผลการดำเนินงานโครงการแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน รายงานความก้าวหน้าโครงการด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเรื่องไทเงินในโลกดิจิทัล

ผู้เข้าร่วมประชุมการประชุมเชิงปฏิบัติการสรุปผลการดำเนินงานโครงการแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง

(2) เทศบาลตำบลน้ำแพร่พัฒนา

(3) เทศบาลตำบลออนใต้

(4) เทศบาลตำบลสันผักหวาน กลุ่มประติมากรรมดินเผาบ้านป่าตาล

(5) เทศบาลตำบลบ้านปาง

(6) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย

(7) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าว

การดำเนินการประชุมการประชุมเชิงปฏิบัติการสรุปผลการดำเนินงานโครงการแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน

4.1) รายงานความก้าวหน้าโครงการไทเงินในโลกดิจิทัล มีรายละเอียดดังนี้

1) สาเหตุที่ทำให้สนใจด้านการสืบสานวัฒนธรรมไทเงิน

ชาวไทเงินที่อพยพมาตั้งรกรากใน จังหวัดเชียงใหม่จำนวนมาก และได้แยกย้ายไปอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ยากให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันเพื่อขับเคลื่อนและรักษา รากเหง้าของวัฒนธรรมอันดีงามของหมู่บ้าน ซึ่งบ้านต้นเห่นน้อย จะเป็นหมู่บ้านที่ยังคงไว้ซึ่ง วิถี ชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม

(1) เรื่องภาษา ทางหมู่บ้านต้นเห่นน้อยนั้นยังพูดภาษาไทเงิน ตั้งแต่รุ่นเด็ก ถึงรุ่นตายาย ภาษาไทเงินชาวไทเงินมีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็น ของตนเอง เรียกว่า ภาษาไทจีน หรือไทเงิน ซึ่งมีลักษณะความคล้ายคลึงกับภาษาลื้อ ไทของเป็นภาษากลุ่ม ภาษาไท กะไต ชาวเงินใช้อักษรและ ภาษาพูดและเขียนชนิดเดียวกับไทวน(ล้านนา) การเขียน คล้ายกับภาษาเมียนมาร์,ไทใหญ่ คือตัวอักษรจะกลม หางสั้นและมีหยักน้อยกว่าอักษรล้านนาส่วน ภาษาพูด จะมีระดับเสียงสูงและต่ำ ถือเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาเงิน

ภาษาของชาวไทเงินมีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองเชียงตุง มี ลักษณะคล้ายกับอักษรล้านนามาก เพราะชาวไทเงินจะรับเอารูปแบบจากล้านนาโดยตรง แต่จะมีความต่างกันบ้าง ไม่มากนัก ลักษณะตัวอักษรจะเป็นตัวอักษรกลม ไม่มีหัว ไม่ลากหาง และมีหยักน้อยกว่าตัวอักษรล้านนา

(2) เรื่องสถาปัตยกรรม ในสมัยก่อนชาวบ้านต้นเห่นน้อย มีการปลูกสร้างบ้านเรือนในรูปแบบชาวไทเงินในเชียงตุง โดยสร้างบ้านด้วยไม้ ได้ถุนโล่ง หลังคา คล้ายทรงปั้นหยา มุงด้วยดินขอ มีหน้าต่าง และบางที่มีหน้าต่างสองส่วน คือ หน้าต่างด้านบน และ หน้าต่างด้านล่าง ซึ่งหน้าต่างด้านบนจะมีขนาดใหญ่ กว้างกว่าหน้าต่างด้านล่าง เพื่อไว้สำหรับ เปิดรับลมเย็น เวลาหน้าร้อน ตัวเรือนจะมีห้องเป็นสัดส่วน ห้องที่อยู่ออยู่จะเรียกว่า เฮือนหลวง ที่ บ้านเหนือขอบประตูอาจมี “ห้ายนต์” เป็นไม้แผ่นแคะสลักลงอาคมอยู่เพื่อป้องกันสิ่งชั่วร้ายเข้าสู่ เฮือนหลวง มีชานยื่นออกไปจากตัวบ้าน เรียกว่า “จวนคอน” สำหรับตากลม ส่วนเดินใช้ทำ กิจกรรมภายในบ้านและมักจะสร้างครัวไฟ เป็นสัดส่วนไว้ทางด้านหลังของเรือน โดยจะทำลด ส่วนลงมาจากพื้นบาน ส่วนเสาเรือนนิยมสร้างวางไว้บนหินหรือซีเมนต์ เพื่อป้องกันปลวก ฝาบ้าน

เป็นบริเวณข่มบ้านหรือ บริเวณเตาไฟ จะสามารถเลื่อน ปิด-เปิด ได้ เพื่อให้แสงสว่างส่องถึง ตรงฟาบ้านที่บรรจบกันตรงเหลี่ยมเสาจะมีไม้แผ่นตีประกบไว้ เป็นการซ่อมรอยต่อของฟาบ้าน เอกลักษณะที่สำคัญอีกอย่างของเรือนไทจีน บริเวณ จั่วนหลังคาจะทำเป็นไม้แกนตั้งขึ้นไป มักจะแกะสลักหรือฉลุเป็นลวดลาย เรียกว่า “เจียรนัย” หรือบางที่เรียกว่า “จองป्ली” ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพม่า ถึงแม้ปัจจุบันอาจมีการก่อสร้างบ้านรูปแบบใหม่ที่ใช้อิฐ ปูนบ้าง แต่หมู่บ้านต้นเห่นน้อยบางส่วนยังอาศัย บ้านแบบไทจีน เพื่อการดำรงอัตลักษณ์ในด้านการสร้างที่อยู่อาศัยของชุมชน

(3) การแต่งกาย วันนี้มีการแต่งกายมาให้ดูในแต่ละวัย ตั้งแต่วัยเด็ก จนถึงวัยผู้สูงอายุ ซึ่งการแต่งกายแบบไทจีนบ้านต้นเห่นน้อยนั้น ผู้ชายจะนุ่งเสื้อสี สวมเสื้อผ้าฝ้ายทอมี่แขนยาวกลอมข้อมือคอกลม ผ่าหน้าติดกระดุมจะใช้สวมทับกับเสื้อข้างนอก ส่วนเสื้อข้างในมักจะเป็นเสื้อยืดหรือเสื้อสีขาวมีปก มีบางครั้งก็นิยมโพกผ้าที่หัว ผ้าสีอ่อนมัดที่เอว เนื่องจากได้มาตั้งถิ่นฐานในเมืองเชียงใหม่ การแต่งกายได้เปลี่ยนไป โดยเฉพาะผ้าจะนำมาพาด บ่าแทนการโพกหัว เหมือนผ้าเช็ดชาวล้านนา แต่มีการทอผ้าพาดบ่า เป็นสีแดง – ดำ สวมเตี่ยวโยง หรือกางเกงสะดอได้ทุกสี ผู้หญิง จะสวมเสื้อลักษณะเดียวกับเสื้อยืด ไม่มีปกเสื้อมีตัวสั้น ชายเสื้อจะงอนออกเล็กน้อยเรียกว่าจ้อยนิยมใช้ผ้าสีชมพูหรือสีอ่อนโพกหัว ผ้าจีน ส่วนบนจะต่อ หัวเป็นสีขาว ถัดมาเป็นลายริ้วแนวขวาง เรียกว่า “จีนก่าน ” ส่วนตีนจีนจะต่อด้วยผ้าสีเขียวเป็นเอกลักษณ์ชาวไทจีนสวมเสื้อลักษณะเดียวกับเสื้อยืด ไม่มีปกเสื้อมีตัวสั้น ชายเสื้อจะงอนออกเล็กน้อยเรียกว่าจ้อยนิยมใช้ผ้าสีชมพูหรือสีอ่อนโพกหัว ปลายผ้าจีน จะทอสีทึบหนากว่าลายก่านข้างบน

(4) อาหาร เนื่องจากบ้านต้นเห่นน้อยเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มีแม่น้ำขาน แม่น้ำอ่าว เหมาะแก่การทำการเกษตร ทำให้บ้านต้นเห่นน้อยไม่ขาดแคลนเรื่องอาหารการกินจะแตกต่างจากคนล้านนามากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่หาได้จากใกล้บ้าน หรือตามสวนที่ทำการเพาะปลูกตามทุ่งนา แม่น้ำ ออกตามฤดูกาล และหาซื้อได้ตามตลาด วันนี้ได้นำอาหารไทจีนมาเสนอให้ดู คือ 1) น้ำพริกถั่วเน่า 2) แกงผักกาดใส่เกลือ 3) ปลาอบพริก 4) ไช้อ้อ 5) กบขมและ 6) ข้าวเอบบะกุย

(5) ประเพณี ทางหมู่บ้านต้นเห่นน้อยจะมีประเพณี 12 เดือน แต่ประเพณีที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางและ เป็นประเพณีที่ชาวไทจีนในหมู่บ้านใกล้เคียงจะ

เข้าร่วมจำนวนมาก ได้แก่ประเพณีไหว้สาป่าละเมาะ ชาวบ้านต้นหนน้อย จะมีประเพณีไหว้สาป่าละเมาะ ทุก ๆ ปี คือการดำหัว (ถวายสักการะ) พระครูปิยธรรมภาณี อดีตเจ้าอาวาสวัดคอนชัย เดิมตอนที่ท่านยังมีชีวิตอยู่จะมีพระสงฆ์ สามเณร ตลาดถึงชาวบ้านทั่วไปจากวัดต่างๆ มาดำหัวครูบาในช่วงวันสงกรานต์ หลังจากท่านได้มรณภาพไปแล้ว ชาวบ้านต้นหนน้อย ยังมีการดำหัวครูบาเหมือนเดิม โดยทำกันในวันพฤหัสบดี 15 เมษายน ของทุก ๆ ปี จะนิมนต์รูปปั้นรูปเหมือนครูบา มาทรงน้ำ และชาวบ้านจะนำขมิ้นส้มป่อยมาทรง

ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมไทเงินที่ดิงงามเหล่านี้ ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ ใ้เด็ก เยาวชน รุ่นลูก รุ่นหลาน ให้ได้ตระหนักถึงวิถีชีวิตอันดิงงาม และเป็นการสานสัมพันธ์พี่น้องชาวไทเงินทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และต่างจังหวัด รวมถึงพี่น้องชาวไทเงินในต่างประเทศ

2) มีวิธีการอย่างไรที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมไทเงินให้ผู้อ่านได้

ทางหมู่บ้านต้นหนน้อยได้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าว ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้เข้ามาบ้างแต่ยังมีไม่มากนัก ทางหมู่บ้านจึงได้ร่วมกันทำชุมชนพิจารณา เพื่อจะประชาสัมพันธ์ให้รู้จักหมู่บ้านไทเงินต้นหนน้อยมากขึ้น จึงได้ข้อสรุปว่า ควรจะจัดทำ เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เนื่องจากการใช้สื่อออนไลน์จะทำให้ผู้คนต่าง ๆ เข้าถึงได้ง่ายขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศประกอบกับในยุคปัจจุบันนี้ เด็ก เยาวชน มักจะสนใจในโลกดิจิทัล เล่น เฟสบุ๊ก เล่นไลน์ ซึ่งจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ เด็ก เยาวชนในหมู่บ้าน ได้หันมาตระหนักถึงของดีที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ทั้งประเพณี วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต ทางหมู่บ้านได้รับความรู้ด้านวิชาการและงบประมาณจาก กิจวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงได้จัดทำ”โครงการประชาสัมพันธ์ของดีไทเงินบ้านต้นหนน้อยในประชาคมอาเซียน” ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าว เพื่อเป็นการสืบสานและเป็นการอนุรักษ์ตลอดจนเผยแพร่ของดีของชุมชนไทเงินให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไปในประชาคมอาเซียน โดยจัดทำเว็บไซต์ ชื่อ”ของดีไทเงินบ้านต้นหนน้อย” ซึ่งจะโพสต์เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทเงินบ้านต้นหนน้อย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ข้าวของเครื่องใช้ในสมัยอดีต ความเชื่อ และการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน การจัดทำเว็บไซต์ จะมีผู้ดูแลร่วมกันซึ่งเป็นคนในหมู่บ้าน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอีกด้วย

3) จากการทำสื่อประชาสัมพันธ์ทางหมู่บ้านได้รับการตอบรับ
อย่างไรบ้าง

ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวไม่หลากหลาย เป็นนักท่องเที่ยวเฉพาะ
กลุ่ม และนักศึกษาเข้ามาดูงานด้านสถาปัตยกรรม บ้านไทเงินเป็นส่วนใหญ่ เพราะนักท่องเที่ยว
ไม่ทราบถึงประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต เมื่อมีการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่าง ๆ ทำให้มีนัก
ท่องเที่ยวที่สนใจ ติดต่อเข้ามาเพิ่มขึ้น และทางหมู่บ้านได้จัดทำบ้านพักโฮมสเตย์ มีกิจกรรม
ต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และตอนนี้ยังมีการเชื่อมโยง
เครือข่ายกับ ไทเงินในพื้นที่ต่างๆ ได้ง่าย เช่น หมู่บ้านใกล้เคียง จังหวัดใกล้เคียง และต่างประเทศ
เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องไทเงินด้วยกัน ฯลฯ

คนในหมู่บ้าน ทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ได้ให้ความสนใจใน
ประเพณี วัฒนธรรม และกระตือรือร้นในการรักษาประเพณี วัฒนธรรม จึงเกิดความสามัคคี
ร่วมกัน เวลาจัดงานหรือกิจกรรมต่างๆ ทุกคนจะมาช่วยกัน ทำให้เกิดความภูมิใจในชาติพันธุ์ของ
ตน ฯลฯ

4) ถ้าอยากให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม และศึกษาดูงาน ไปได้
อย่างไร

เชิญเข้ามาเที่ยวหมู่บ้านไทเงินบ้านต้นแห่น้อย ต.ท่าวังพร้าว
อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ อยู่ถนนเชียงใหม่-ฮอด ห่างจากอำเภอประมาณ 13 กิโลเมตร เข้าตรงตลาดต้น
แห่น้อย หรือเข้าไปเยี่ยมชมในเว็บเพจของดีไทเงินบ้านต้นแห่น้อย

5)สรุปผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอนดังนี้ 1)การให้ความรู้ (Catching) เป็นการให้ความรู้ในเรื่องของการ
พัฒนาศักยภาพด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัด
เชียงใหม่ 2)เสวนาแลกเปลี่ยน ความรู้วัฒนธรรมไทเงินระหว่างชุมชนไทเงินในจังหวัดเชียงใหม่
และไทเงินในอาเซียน ในประเด็น “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทเงินกับการเข้าสู่อาเซียน” โดย
นายสุชาติศรี ศรีรัตน์ 3)การฝึกอบรม (Training) ให้แก่ผู้นำชุมชน และประชาชนในตำบลท่าวังพร้าว
อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ 4)การประชุมการประชุมเชิงปฏิบัติการสรุปผลการดำเนินงาน
โครงการแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน รายงานความก้าวหน้าโครงการด้าน
สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเรื่องไทเงินในโลกดิจิทัล และ 5)สรุปผลการดำเนินงาน

5.3 การประเมินผลการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน

5.3.1 เกิดเครือข่ายความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างชุมชนไทเงินบ้านต้นแห่น้อย และชุมชนไทเงินในประชาคมอาเซียน เช่น ประชาชนไทเงินในตำบลท่าวังพร้าว และประชาชนไทเงินในลาว เป็นต้น

5.3.2 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทเงินที่มีมาแต่อดีต ให้ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์

5.4 กลยุทธ์ความจำเป็นของการพัฒนาขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน

จากข้อ 5.1 และ 5.3 จะได้ข้อสรุปแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท่าวังพร้าว คือ

5.4.1 การรวมกลุ่มประชาชนบ้านต้นแห่น้อยจำนวน 40 คนเข้าร่วมกิจกรรมมีองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและถ่ายทอดทักษะความรู้และความสามารถในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทเงิน

5.4.2 เกิดช่องทางการประชาสัมพันธ์ไทเงินผ่านสื่อออนไลน์ โดยจัดทำเว็บเพจชื่อ“ของดีไทเงินบ้านต้นแห่น้อย”

5.5 ข้อเสนอแนะในการสร้างแผนเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

จากการประเมินผลแผนการเพิ่มขีดความสามารถด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนปรากฏว่าแผนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนควรมีการปรับปรุงดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.5.1 หาเอกลักษณ์ในความหมายของคำว่า “ของดีไทเงิน” จะสร้างเอกลักษณ์จากอะไร เช่น ผ้า วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม เพื่อต่อยอดและสร้างคุณค่าของคำว่า “ของดีไทเงิน” ได้อย่างแท้จริง

5.5.2 สร้างเรื่องราวการเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์เรื่องของไทเงินว่า ไทเงินตำบลท่าวังพร้าว และไทเงินประเทศลาว มีจุดเชื่อมโยงกัน เวลาไหน บุคคลสำคัญท่านใด

5.5.3 สร้าง story detailing แหล่งที่มาของไทเงิน เพื่อป้องกันการสูญหายของ
 ขนบธรรมเนียม โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้สร้างและถ่ายทอดเรื่องราวในแต่ละประเด็นให้เด็ก
 และเยาวชนรุ่นใหม่ได้เข้าใจและอยากที่จะสืบทอดภูมิปัญญาและเรื่องราวเหล่านี้ไว้

